

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและการจัดการศึกษา ดังนี้ มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติมาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง มาตรา 81 รัฐต้องให้การศึกษอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด (กระทรวงมหาดไทย, 2550 : 8)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดังนี้ มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิการจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่เกี่ยวกับการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษารวมทั้งเสนอแนะการจัดการสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 56 ให้มีการกระจายทรัพยากรและการลงทุนทางด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้ประชาชนของท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2

ได้รับการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดแผนและขั้นตอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพจึงเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อม จะต้องจัดการศึกษาแก่ประชาชนให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 38)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา อย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งได้กำหนดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบสหวิทยาการเป็น 4 ระยะคือ ระยะที่ 1 ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครู – อาจารย์ ไปสู่ความรับผิดชอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม โดยได้ดำเนินการแล้วในช่วง 1 ตุลาคม ถึง 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ระยะที่ 2 พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปทุกโรงเรียน ได้ดำเนินการแล้ว ในช่วงธันวาคม 2546 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ระยะที่ 3 เสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดำเนินการแล้วในช่วงพฤษภาคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2547 ระยะที่ยั่งยืนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าสู่มาตรฐานการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ดำเนินการในช่วงพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป เพื่อให้ นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงใกล้ชิด อย่างเป็นองค์รวม คือ พัฒนาทางปัญญา ร่างกาย ทักษะชีวิต พฤติกรรม ความประพฤติ ปลอดภัย จากยาบ้า โรคระบาด การอยู่รอดปลอดภัย ได้รับสิทธิ โอกาส ความเสมอภาค ทุนการศึกษาไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การคุ้มครองสิทธิเด็ก ความค้อยโอกาส พิจารณาการมีส่วนร่วม ปลอดภัย จากสารเสพติด เอดส์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการปรับตัว พัฒนาการทางอารมณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 17 – 18)

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน มีจำนวน 54 ข้อ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ 4 ลักษณะ คือ 1) สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอด เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จะมีชีวิตอยู่รอดหลังคลอดจากครรภ์มารดา ครอบคลุมความต้องการจำเป็นที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งได้แก่ ปัจจัย 4 อันหมายถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค แนวทางในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กของสถานศึกษามีดังนี้คือ ให้โภชนาการที่ดี ให้ความรักและเอาใจใส่ด้านสุขภาพ ให้ทักษะชีวิตที่ถูกต้อง ให้การเลี้ยงดู 2) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครองเป็นสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

มิให้ถูกล่วงละเมิดสิทธิจากการทำร้าย ทารุณทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การใช้แรงงานเด็ก การถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ของผู้ใหญ่ รวมถึงสิทธิตามกฎหมายในประการอื่น ๆ เช่น สิทธิในการมีชื่อและสัญชาติของตนเอง แนวทางในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กของสถานศึกษา มีดังนี้ คือ การไม่ล่วงละเมิด การไม่ทำร้ายการไม่ทอดทิ้ง การไม่เอารัดเอาเปรียบ การดูแลรักษาความปลอดภัยการคุ้มครองให้พ้นจากยาเสพติด 3) สิทธิในการได้รับการพัฒนาเด็ก ๆ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างเพียงพอและเต็มตามศักยภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้มีความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ทั้งด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัย นันทนาการให้เหมาะสมกับวัยที่เด็กควรจะได้รับ เช่น สิทธิในการศึกษาเล่าเรียน การเล่น การพักผ่อน การมีอิสระในการคิด การนับถือศาสนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แนวทางในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กของสถานศึกษา มีดังนี้ คือ การเล่นพักผ่อน การได้รับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 4) สิทธิในการมีส่วนร่วมในสังคมและตัดสินใจชีวิตตนเอง หมายถึง การยินยอมให้เด็กได้รับบทบาทที่สำคัญในชุมชน เด็กจะต้องมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชุมชนและสังคม การได้รับบริการของรัฐ การมีส่วนร่วมในการรับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ โดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่ถูกกีดกันแบ่งชั้นวรรณะ หรือถูกจำกัดโดยเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษ เป็นการเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะบุคคลแนวทางในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กของสถานศึกษามีดังนี้คือ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีผลกระทบการมีบทบาทในชุมชนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกา ระเบียบในโรงเรียนการมีส่วนร่วมในการกำหนดบทเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 1)

จากการวิเคราะห์แนวคิดและหลักการอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก สรุปได้ว่า เด็กจะต้องได้รับการดูแลคุ้มครองและส่งเสริมให้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญาอย่างเต็มตามศักยภาพ ภายใต้ความมีวินัย ความเสมอภาค และเอกภาพคุณภาพของเยาวชนเป็นเครื่องชี้อนาคตของชาติการสร้างชาติให้มีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ จึงต้องเสริมสร้างคุณภาพของเยาวชนให้มีความสามารถ มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคมไทย คือการเป็นคนดีและคนเก่ง ทั้งนี้โดยมีสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนที่มีคุณภาพโดยการจัดการศึกษาควรอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนควรได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อนำศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ได้เต็มที่ในเรื่องการเรียนรู้ การศึกษา การทำงาน และการดำรงชีวิตในสังคม ตลอดจนการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ และต้องยึดเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาทรัพยากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁴

มนุษย์ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เมื่อคนมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ประสบความสำเร็จตามไปอีกด้วย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. 2550 : 6)

ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาและแก้ปัญหาให้แก่ นักเรียน ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไทยในสังคมยุคใหม่ที่ต้องเผชิญปัญหาในชั้นวิกฤติ ทำให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถปรับตัวและรู้เท่าทัน หลงใหลไปกับสิ่งมอมเมาไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและครูที่จะต้องดูแลช่วยเหลือต่อไป ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และชื่นชมผลงาน เพื่อสร้างสรรค์ระบบการดูแลการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม ประเทศไทยมีความเจริญและการเปลี่ยนแปลงมากในด้านเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรม เทคโนโลยีและการเกษตร ส่งผลให้มีการอพยพเคลื่อนย้ายของคนชนบทเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้นและหนาแน่นทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากสภาพการณ์ดังกล่าวช่วยสร้างปัญหาให้กับทุกคน โดยเฉพาะวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่กำลังที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา เป็นวัยที่ต้องหาเอกลักษณ์ของตนเอง มีความอยากรู้อยากเห็น อยากลองต้องการอิสระและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เหล่านี้เป็นธรรมชาติของวัยรุ่น ที่จะเป็เหตุแห่งความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายและปัญหาต่าง ๆ ตามมา (กรมสุขภาพจิต. 2547 : 1)

โรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายของประชากร ซึ่งเป็นคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เมื่อส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนแล้วก็ทะเล่ ขาดการเข้มงวดกวดขันอบรมดูแลบุตรหลานของตน เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำงานอย่างเต็มที่เพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว บางครอบครัวก็มีปัญหาเกิดการแตกแยกเป็นปัญหาสังคมและอาเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแหล่งบันเทิงที่เปิดตลอดคืน สถานประกอบการเหล่านี้หลายแห่งวัยรุ่นและนักเรียนนิยมไปเที่ยวมั่วสุมกันบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ลักเล็กขโมยน้อย เป็นแหล่งซื้อขายสิ่งเสพติด และนักเรียนไปมั่วสุม รวมทั้งมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมา อาทิเช่น หนีเรียน การไม่เข้าชั้นเรียน ผลการเรียนไม่ดี มีปัญหาทางด้านชู้สาว การมั่วสุมทางเพศ การติดยาเสพติด ปัญหาการทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

5

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จึงให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตต้อง
มีการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการประกันคุณภาพ
(เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. 2549 : 26)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีความสนใจ
ในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตระหนัก
ถึงความจำเป็นของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสาเหตุหลักน่าจะ
เนื่องมาจากการปฏิบัติภารกิจในการบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของฝ่ายบริหาร
ยังมีน้อย และขาดความต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงดำเนินการการศึกษาแนวทางการบริหารงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมที่จะส่งผลต่อนักเรียนโดยตรงและสถานภาพส่วนตัว
ของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา ส่งเสริมความสามารถ
ของนักเรียนให้สูงขึ้นนอกจากนั้นการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะสามารถป้องกัน
และแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มใกล้ชิดที่มีปัญหาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม
ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. เพื่อศึกษาผลการนำแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการ
มีส่วนร่วม ไปปฏิบัติในสถานศึกษาของ โรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษการพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บุคลากร
ที่ปฏิบัติในสถานศึกษาและมีความสอดคล้องสอดคล้องในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การเปลี่ยนแปลงการศึกษาตลอดเวลา การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วย

1.1.1 ระยะเวลาที่ 1 การสร้างแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้วิจัยกำหนดให้มีคุณสมบัติดังนี้ ผู้มีวุฒิปริญญาโท และปริญญาเอก สาขา การบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีประสบการณ์ ในหน่วยงานทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.1.2 ระยะเวลาที่ 2 การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติ จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.1.3 ระยะเวลาที่ 3 การศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 620 คน

1.1.4 ระยะเวลาที่ 4 การศึกษาผลการนำแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา ประกอบด้วย ครู 24 คน นักเรียน จำนวน 622 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.2.1 ระยะเวลาที่ 1 การสร้างแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

7

1.2.2 ระยะที่ 2 การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

1.2.3 ระยะที่ 3 การศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 234 คน

1.2.4 ระยะที่ 4 การศึกษาผลการนำแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา ประกอบด้วย ครู 5 คน นักเรียน จำนวน 5 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 การสร้างแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 การศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4 การศึกษาผลการนำแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนและกระบวนการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543 : 149 – 163) ; พิชญ์มณฑน์ ลีกำเนิดไทย (2544 : 45-46) ; พิศवास ยุติธรรมดำรง ; (2544 : 84 - 90) ; กรมสามัญศึกษา (2544 : 7) ; กรมสุขภาพจิต (2544 : 62) และแมทิวส์ (นำฝน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สมศรีนวล, 2547 : 9 ; อ้างอิงจาก Mathews. 1996 : 4 – 6) นำมาสังเคราะห์และบูรณาการโดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประกอบด้วย

- 1 การสร้างแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยการมีส่วนร่วม
- 2 การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม
3. การศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วม
4. การศึกษาผลการนำแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในสถานศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนเสนาบดี สังกัดเทศบาลเมืองเสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การสร้างแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยการมีส่วนร่วม หมายถึง แนวทางที่สถานศึกษา ดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง จัดให้การประชุมสัมมนากรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจ จัดอบรมบุคลากรภายนอก เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁹

โรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อวางแผนการดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจัดทำแผนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารจัดประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ด้านวางแผนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง จัดทำโครงสร้างการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดขอบข่าย บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเฉพาะหน่วยงาน วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วางแผนจัดอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับชั้น วางแผนเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว

2.3 ด้านดำเนินงานปฏิบัติตามแผน หมายถึง จัดอบรมครูที่ปรึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำแฟ้มประวัติและระเบียบสะสมของนักเรียน ตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียน คัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ, กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา คัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ, กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองในการดำเนินงาน จัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ แก้ปัญหาช่วยเหลือนักเรียน ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของนักเรียนกลุ่มปกติจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนในการแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง ส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

2.4 ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล หมายถึง จัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ จัดเก็บเครื่องมือต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ จัดทำคู่มือการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นิเทศและติดตามการทำงานของครูที่ปรึกษา ประเมินผลการดำเนินงานจัดทำรายงานสรุป การดำเนินงาน

2.5 ด้านการนำข้อมูลการประเมินไปใช้ หมายถึง นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนรอบต่อไป จัดตั้งคณะกรรมการคิดวิเคราะห์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดลำดับความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดเป็นกรอบแผนงานในครั้งต่อไป เตรียมทรัพยากร (เงิน บุคลากร สถานที่ เพื่อวางแผนในครั้งต่อไป)

3. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นกระบวนการให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเองโดยพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

10

ดีขึ้น นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทาง ที่พึงประสงค์มากขึ้น นักเรียนรู้จักยอมรับและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

4. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด การศึกษา ปัญหา การประเมินผล และการรับผลประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะของกิจกรรมหรือโครงการที่จะร่วมกระทำ ได้แก่ ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมเสียสละ เวลา แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ ร่วมติดตามประเมินผล และแก้ไข ร่วมรับประโยชน์ที่เกิดขึ้น ร่วมกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ตามความต้องการขององค์การ

5. ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วม หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเสนาบดี ซึ่งสอบวัดค่าได้จากแบบสอบถามปลายปิดชนิดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

6. ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วม หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเสนาบดี นำไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของตนเองได้ภายใต้ศักยภาพความพร้อมทั้งกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงาน การบริหารทั่วไปที่สถานศึกษามีอยู่ ซึ่งสอบวัดค่าได้จากแบบสอบถามปลายปิดชนิดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

7. ผลการนำแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วม หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อการนำแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบไปด้วยครู 5 คนนักเรียน จำนวน 5 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน

8. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้มีวุฒิปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีประสบการณ์ในหน่วยงานทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

9. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่วุฒิปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

10. ครู หมายถึง ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนว ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

11

11. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2550
12. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 39 คน ของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ปีการศึกษา 2550
13. ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา หมายถึง ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา ประกอบด้วย ครู 5 คน นักเรียน จำนวน 5 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเสนาบดี สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานระบบ